

Bioetika, raziskovanje na človeku in nevarnost zlorabe¹

Jože Trontelj

Komisija RS za medicinsko etiko, Zaloška 7, 1000 Ljubljana, joze.trontelj@kelj.si

Nedavni napredek biologije in medicine napoveduje nastop nove dobe v zgodovini človeštva. Posebno spoznanja in novi posegi na področju genetike utegnejo imeti težko predvidljive posledice za posameznika in za družbo. Koristi tega napredka pa ne bodo zastoj. V ceni, ki jo bo treba plačati, bo verjetno sprememba vrednosti, ki jo družba pripisuje človekovemu dostojanstvu, to pa ima lahko daljnosežne posledice za odnos do človekovih pravic in blaginje človeškega bitja kot posameznika.

Interesi znanstvenikov in naročnikov raziskav najbolj ogrožajo dostojanstvo in življenje zarodka in vitro. Pridobivanje človeških zarodkov in kloniranje človeških bitij je postalo v nekaterih državah zakonsko dovoljeno, kar pomeni zakonito popredmetenje človeškega življenja. Tehnologijo zunajtelesne oploditve je zdaj mogoče izrabljati za vrsto novih, etično spornih ciljev.

Družbeni nadzor nad etičnostjo znanstvenih raziskav in načinov uporabe novega znanja ostaja nepogrešljiv, za to imamo prepričljive argumente iz zgodovine medicine in sedanjega časa. Nadzor je posebno pomemben danes, ko so interesi in pričakovanja, povezani z raziskavami na človeških bitjih, veliki kot še nikoli doslej. Tako imenovana praktična etika jim žal ni napoti.

¹ Deloma predstavljeno na simpoziju *Ethical Implications of the Relation Between Faith and Sciences* (Trontelj, 2007).